

TÜRK HUKUK TARİHİ

Nokta Atışı Soru Tahminleri

Burak Hoca Diyor Ki;

Ortak Odak

- İslamiyet Öncesi Türk Hukuku
- Osmanlı Devlet Teşkilatı Ve Divan-ı Hümayun Üyeleri
- Osmanlı Yargı Örgütü Ve Şer'iyeye Sicilleri
- Osmanlı Aile Ve Vakıf Hukuku Kavramları
- Tanzimat Sonrası Kanunlaştırma Ve Modernleşme Hareketleri
- Anayasal Belgelerin Kronolojisi Ve Osmanlı Ceza/Arazi Hukuku

TÜRK HUKUK TARİHİ ÇIKMIŞ SORULAR ANALİZİ

Sınav türlerine göre odak noktaları, soru tipleri ve zorluk dereceleri karşılaştırması

HMGS Odak Noktaları ve Çıkmış Soru Türleri

HMGS, Türk Hukuk Tarihi alanında Osmanlı devlet yapısındaki görevlilerin unvanlarını, hukuki kurumların nokta atışı tanımlarını, mahkeme defterlerinin isimlerini ve anayasal belgelerin kronolojik sıralamasını doğrudan bilgi sorusu olarak test etmektedir.

Yargılama Gözlemcileri

Osmanlı Devleti'nde bölgenin ileri gelenleri arasından seçilen ve yargılamaya gözlemci sıfatıyla katılarak yargının dolaylı olarak denetlenmesine katkıda bulunan kadı yardımcılarının "**Şuhûdü'l-hal**" olduğu 2025 Eylül HMGS'de sorulmuştur.

Vakıf Türleri

Osmanlı Devleti'nde bir kişinin evlatlarının ve kendi soyundan gelenlerin yararlanmaları amacıyla kurduğu vakfın "**Zürrî vakıf**" olduğu tanımlatılmıştır (2025 Eylül HMGS).

Divan Türleri

Hemen karara bağlanması gerekli, çok ivedi ve önemli bir durumla karşılaşıldığında olağanüstü hâllerde ve padişahın başkanlığında toplanan divanın "**Ayak Divanı**" olduğu (2025 Nisan HMGS) sorulmuştur.

Devlet Görevlileri

Resmî devlet evrakının baş tarafına padişahın imzası olan tuğra çekme görevini üstlenen (tuğraî) görevlinin "**Nişancı**" olduğu sorulmuştur.

Tarihi Kaynaklar ve Kayıtlar

Göktürk Hakanı Bilge Kağan, Kül Tigin ve Tonyukuk adına dikilmiş epigrafik kaynağın "**Orhun Kitabeleri**" olduğu ile Osmanlı mahkemelerine ve kararlarına ait en kapsamlı kayıtların "**Şer'iyye Sicil Defterleri**"nde yer aldığı çıkmış banko bilgilerdendir.

Kanunlaştırma Hareketleri

Ahmet Cevdet Paşa başkanlığında hazırlanan ve İslam hukukunun kanunlaştırılmasının ilk örneği olan 1851 maddelik kanunun "**Mecelle-i Ahkâm-ı Adliye**" olduğu test edilmiştir (2024 Eylül HMGS).

Anayasal Kronoloji

Anayasal gelişmelerin geçmişten günümüze sıralamasının "**Sened-i İttifak → Tanzimat Fermanı → Islahat Fermanı**" şeklinde olduğu kural sorusu olarak karşımıza çıkmıştır.

Soru Türleri

Doğrudan terim veya görevli eşleştirmesi yaptıran (Örn: "Tuğra çeken kimdir?", "Gözlemcilere ne denir?"), dönemsel özellikleri veya kronolojik anayasal süreçleri sorgulayan net bilgi ve kavram (ezber) sorularıdır. **Zorluk Derecesi: Orta.**

2026 HMGS SORU TAHMİNLERİ

TÜRK HUKUK TARİHİ

1

İSLAMİYET ÖNCESİ TÜRK HUKUKU

Töre, Kurultay ve Aile Hukuku

Eski Türk devletlerinde sosyal ve hukuki kuralların bütünü olan "**töre**" ile yasama ve yargı gücünü elinde tutan hakanın başkanlığında toplanan büyük meclislere "**Kurultay**" dendiği mutlaka bilinmelidir. Aile hukuku bağlamında, Türk ailesinin ataerkil olduğu, tek eşliliğin (monogami) benimsendiği ve evlenme sırasında erkeğin kız tarafına ödediği mala "**kalin**" adı verildiği kavram eşleştirme sorusu olarak gelebilir. Epigrafik kaynak niteliğindeki **Orhun Kitabeleri** de sıkça test edilen tarihi metinlerdir.

2

OSMANLI DEVLET TEŞKİLATI VE DİVAN-I HÜMAYUN ÜYELERİ

Devletin en üst siyasi, idari ve hukuki organı (aynı zamanda bir temyiz mercii) olan **Divan-ı Hümayun** üyeleri potansiyel sorulardır. Ferman ve beratlarla tuğra çeken **Nişancı**, mali işlere bakan **Defterdar**, yargı/egitim (kadı ve müderris ataması) işlerine bakan **Kazasker** ayrımı net olarak istenebilir. İvedi durumlarda toplanan **Ayak Divanı** gibi özel divan türleri çeldirici olarak şıklarda yer alacaktır.

3

OSMANLI YARGI ÖRGÜTÜ VE ŞER'İYYE SİCİLLERİ

Osmanlı mahkemelerinde yargılamayı beratla atanın kadının yaptığı ve bu mahkemelere ait tüm kararların "**Şer'iyye sicil defterleri**"ne kaydedildiği kuralı çok önemlidir. Yargılamanın adil olması için duruşmalara gözlemci olarak katılan bölgenin ileri gelenlerine "**Şuhûdü'l-hal**" dendiği (2025 HMGS sorusu) benzer fonksiyonlu kurumlar sorulurken tekrar karşımıza çıkabilir.

4

OSMANLI AİLE VE VAKIF HUKUKU KAVRAMLARI

Evlenme akdi sırasında kocanın eşine verdiği/vermeyi taahhüt ettiği paraya "**Mehir**" denir; miktarı baştan belirlenmişse **mehr-i müsemma**, belirlenmemişse **mehr-i misil** olduğu sorulabilir. Boşanma yolları kavramları çok ayırt edicidir: Kocanın tek taraflı iradesiyle boşamasına "**talak**", kadının bir bedel ödeyerek (veya haklarından vazgeçerek) ayrılmasına "**muhâlaa (hul)**", mahkeme kararıyla ayrılığa ise "**tefrik**" denir. Ayrıca, bir kişinin kendi soyundan gelenlerin yararlanması için kurduğu vakfın "**Zürrî vakıf**" olduğu bilinmelidir.

5

TANZİMAT SONRASI KANUNLAŞTIRMA VE MODERNLEŞME HAREKETLERİ

Ahmet Cevdet Paşa başkanlığında İslam hukukunun ilk kanunlaştırılması olan **Mecelle-i Ahkâm-ı Adliye'nin (1868-1876)** içerik olarak sadece eşya, borçlar ve yargılama hükümlerini kapsadığı; aile hukukunu kesinlikle içermediği klasik bir çeldirici kuraldır. İlk modern aile kanununun **1917 tarihli Hukuk-ı Aile Kararnamesi** olduğu bilinmelidir. Modern adli teşkilat kapsamında, bugünkü Yargıtay'ın temelini "**Divan-ı Ahkâm-ı Adliye**", Daniştay'ın temelini ise "**Şurâ-yı Devlet**" olduğu mutlaka test edilir. Fransız modelinden alınan ilk kanunun **1850 tarihli Ticaret Kanunnamesi** olduğu da önemli bir detaydır.

6

ANAYASAL BELGELERİN KRONOLOJİSİ VE OSMANLI CEZA/ARAZİ HUKUKU

Anayasal hareketlerin gelişimi her iki sınavda da sık sorulur: **Sened-i İttifak (1808)** → **Tanzimat Fermanı (1839)** → **Islahat Fermanı (1856)** → **Kanunuesasi (1876)** sıralaması mutlak surette ezberlenmelidir. Toprak rejimi açısından; mülkiyeti (rakabesi) devlete ait olan, sadece tasarruf hakkı köylüye verilen arazilerin "**Miri arazi**" olduğu ve tımar sistemi ile işletildiği çokça sorulmaktadır. Ceza hukuku sınıflandırmasında ise; cezası doğrudan Allah/Peygamber tarafından belirlenmiş suçların (zina, hırsızlık vb.) **Had**, şahsa karşı işlenip misliyle cezalandırılanların **Kısas**, cezası devlet başkanına veya hakime bırakılan suçların ise **Tazir** olduğu tanımlamalı olarak karşımıza çıkacaktır.

☑ Bu 6 konu, her iki sınavda da en yüksek soru yoğunluğuna sahip başlıklardır. Özellikle yeter sayı silsileleri ve süreler ezber gerektiren kritik detaylardır — mutlaka tekrar ediniz. Sınavda şimdiden başarılar dileriz.